

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

Dyrekcja Generalna
ul. Hipoteczna 2
00-092 Warszawa
skr. poczt. P-16, 00-950 Warszawa
tel. (22) 827 60 61-9 centrala
fax (22) 828 92 04
e-mail: sekretariat@zaiks.org.pl

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa
Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i
Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Wasz znak : DWIM/1444/12 Nasz znak : DG/1284/212 Data: 15 października 2012

Szymon Puczyłowski

Odpowiadając na pismo z dnia 7 września 2012 r. chcielibyśmy poinformować, co następuje.

Projekt dyrektywy dotyczący organizacji zbiorowego zarządzania jest dokumentem wpisującym się w działania prowadzone przez Komisję Europejską i Parlament Europejski w ostatnich latach dotyczące dwu problemów: stworzenia jednolitego europejskiego rynku medialnego, przede wszystkim w zakresie utworów audiowizualnych oraz umożliwienie podmiotom oferującym usługi on-line uzyskiwanie zezwoleń na ponadgraniczne wykorzystanie utworów (w szczególności muzycznych). Przejawem tych działań było między innymi wydanie „Zalecenia” (2005 r.) oraz orzeczenia/decyzji w „Sprawie CISAC” (2008 r.). Naszym zdaniem projekt dyrektywy oraz towarzyszącą mu „ocenę wpływu” należy widzieć w świetle powyższych działań organów unijnych.

Trzeba przede wszystkim stwierdzić, że omawiany dokument jest bardzo złożony, porusza różnorodne kwestie i co do wielu rozwiązań ma zupełnie nowatorski charakter. Ponieważ dyskusja i konsultacje dotyczące projektu znajdują się dopiero w początkowej fazie, chcielibyśmy niniejszym przekazać tytułem przykładu nasze wstępne, mające charakter ogólny uwagi. Uwagi te będą przez nas w miarę potrzeb uzupełniane i uszczegóławiane w trakcie dalszych prac nad projektem.

- 1) Na wstępie należy wskazać na bardzo szczegółowy charakter proponowanej regulacji, w szczególności Tytułu II i Aneksu I. W miejsce zapowiedzianej „dyrektywy ramowej” propozycja zawiera postanowienia bardzo daleko ingerujące w status prawny, strukturę formy działania organizacji zbiorowego zarządzania, nie uwzględniając przy tym w najmniejszym stopniu zróżnicowanego charakteru tych organizacji i sposobów ich działania. Zagadnienie to jest szczególnie istotne w Polsce w związku z przyjęciem przez ustawodawcę obowiązkowej formy prawnej tj. stowarzyszenia. To daleko idące przeregulowanie rzutuje w sposób znaczący na całość projektu i proponowanych rozwiązań, co narusza naszym zdaniem zasadę proporcjonalności.

- 2) W związku z powyższym należy również dodać, że cały szereg propozycji zawartych w rozdziale I wymaga dalszego uściślenia; dotyczy to na przykład proponowanej regulacji dotyczącej możliwości wyłączeń praw przekazywanych w zarząd. Uważamy za nieodzowne pozostawienie w gestii statutowych władz organizacji określenia kategorii tych praw zgodnie z orzeczeniami Komisji Europejskiej w sprawach Gema I i Gema II oraz orzeczeniem sądu Unii Europejskiej w sprawie BRT/Sabam.
- 3) Projekt stanowi kolejny przejaw ekonomicznego podejścia Komisji do problematyki prawa autorskiego w ogólności, a zbiorowego zarządu tymi prawami w szczególności; podejście to charakteryzuje się traktowaniem praw autorskich tak, jak każdego innego towaru. Dodatkowo należy wskazać, że proponowane przez Komisję rozwiązania w zakresie, w jakim dotyczą organów organizacji zbiorowego zarządzania, zaczerpnięte zostały z prawa gospodarczego.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na całkowite pominięcie problematyki związanej ze społeczną i kulturalną sferą działalności tych organizacji.
- 4) Nie została, naszym zdaniem, wystarczająco uzasadniona (pkt. 3.2 „Wyjaśnienia”) zgodność proponowanych rozwiązań z zasadą subsydiarności (w szczególności brak jest odpowiedzi na pytanie, dlaczego nie jest wystarczające ustawodawstwo państw członkowskich). W tym kontekście chcielibyśmy zwrócić uwagę, że większość proponowanych w tym zakresie regulacji została wprowadzona do polskiego systemu prawnego nowelą ustawy o prawie autorskim z lipca 2010 r.
- 5) Mimo kategoriycznych stwierdzeń zawartych w projekcie (pkt 1.4 „Wyjaśnienia”); Aneks II, s.46) uważamy, że nadal powinniśmy próbować uzyskać specjalny status organizacji zbiorowego zarządzania w stosunku do dyrektywy „Usługi”. Uważamy, że ta problematyka nie wchodzi w zakres regulacji objętej proponowaną dyrektywą. Jednocześnie pozwalamy sobie po raz kolejny zwrócić uwagę, iż naszym zdaniem, rząd polski powinien dążyć do zapewnienia organizacjom zbiorowego zarządzania statusu uwzględniającego szczególnie charakter ich działalności.
- 6) Praktycznie w żadnym rozwiązaniu zawartym w projekcie nie znajduje odzwierciedlenia traktatowy wymóg (art. 167) oraz deklarowana przez Komisję (pkt 1.2 „Wyjaśnień”) konieczność uwzględniania w regulacjach unijnych kulturowych aspektów zamierzonych działań.
- 7) Proponowana regulacja dotyczy tylko organizacji zbiorowego zarządzania w rozumieniu dyrektywy; uważamy, że przepisy dyrektywy, a przynajmniej ich większość powinna dotyczyć wszystkich organizmów zajmujących się zbiorowym zarządem.

- 8) Szereg zasadniczych wątpliwości i pytań budzą regulacje zawarte w Tytule III dotyczące mechanizmów tzw. „paszportu europejskiego”, w szczególności nie zawiera on skutecznego mechanizmu ponownego połączenia repertuarów. Proponowane rozwiązanie nie usuwa stanu niepewności prawnej co do współdziałania organizacji zbiorowego zarządzania wywołanej decyzją w „Sprawie CISAC”.
- 9) Nie jest możliwe w tym miejscu ustosunkowanie się do wszystkich elementów związanych z projektem „paszportu europejskiego”, np. do kwestii poruszonych w Aneksie Q „Oceny wpływu”. Jednakże podstawowy wniosek, jaki się nasuwa to to, że proponowany mechanizm zarządzania prawami on-line w sposób znaczący osłabia sytuację małych i średnich organizacji zbiorowego zarządzania, albowiem prawami do podstawowego repertuaru światowego będą zarządzały „huby” zorganizowane przez duże organizacje zbiorowego zarządzania. Tylko one bowiem mają środki finansowe i organizacyjne umożliwiające takie przedsięwzięcie. Małym i średnim organizacjom pozostanie zarządzanie prawami do repertuaru krajowego („niszowego” w terminologii Komisji).
- 10) Cały szereg rozwiązań zawartych w Tytule III projektu służy jedynie poprawie pozycji na rynku dużych wydawców, producentów i operatorów sieci telekomunikacyjnych, jak również prowadzi do koncentracji podmiotów wykonujących zbiorowy zarząd prawami autorskimi z ewidentną szkodą dla małych i średnich organizacji. W praktyce proponowane rozwiązania sprowadzą w przyszłości te organizacje do roli filii dużych zarządców, w krańcowych przypadkach przyczyni się do ich całkowitej likwidacji jako niezależnych podmiotów.

Mamy nadzieję, że powyższe przykładowo wskazane problemy zostaną uwzględnione w jak najszerszym zakresie przy wypracowaniu stanowiska rządu polskiego w sprawie projektu dyrektywy. Ze swej strony deklarujemy gotowość współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego przy wypracowaniu tego stanowiska.

Dyrektor generalny

Krzysztof Lewandowski

